

JACK LONDON • Beyaz Diş

İletişim Yayınları, Dünya Klasikleri, 2011 (1 baskı)
© 2011 İletişim Yayıncılık A. Ş.

White Fang

Önsöz: "Introduction by James Dickey, *The Call of the Wild*,
White Fang & Other Stories, Jack London,
Andrew Sinclair & Milo Shepard (edi.), Penguin.

© Önsöz: 1981, James Dickey

Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Penguin Group USA'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 1638 • Dünya Edebiyatı 220

ISBN-13: 978-975-05-0934-6

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Bahar Siber, Belce Öztuna, Güneş Akkor

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ "Lone Wolf Mount Rundle", Eric Wilson, 1999

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Dalya Behar

BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

JACK LONDON

Beyaz Diş

White Fang

ÇEVİREN Yiğit Yavuz

JAMES DICKEY'NİN ÖNSÖZÜYLE

JACK LONDON 12 Ocak 1876'da San Francisco'da doğdu. Gerçek adı John Griffith Chaney'dir. Evlilik dışı bir çocuk olarak dünyaya gelen Jack London, soyadını, henüz sekiz aylıkken annesinin evlendiği John London adlı savaş gazisinden aldı. Maddi sıkıntılar nedeniyle küçük yaşta okulu bırakıp gazete satıcılığı, tayfalık, balıkçılık, istiridye korsanlığı, gazetecilik, sahil koruma devriyeligi gibi çeşitli işlerde çalıştı ve Amerikan işçi sınıfını tanıdı. 1894'te serserilik suçlamasıyla otuz gün hapis yattı. Hapisten çıktıktan sonra hayatını değiştirmek arzusuyla liseye kayıt yaptırdı. Lise öğrenimini bir senede tamamlayarak 1896 yılında Kaliforniya Üniversitesi'ne girdi. Bir dönem okuyabildiği üniversiteden maddi zorluklar sebebiyle ayrıldı. 1897'de Klondike bölgesinde altın arayanlara katıldı ama bir yıl sonra yine yoksul ve işsiz olarak geri döndü. Yoğun bir çalışma programı hazırlayarak şansını yazarlıkta denemeye karar verdi. Soneler, baladlar, nükteli fıkralar, anekdotlar, korku ve serüven öyküleri yazmaya başladı. 1909'da yazdığı *Martin Eden* bu dönemi yansıtmaya bakımdan otobiyografik izler taşır. İlk kitabı *Kurt Dölü* (1900) büyük ilgiyle karşılandı. Aynı yıl Elisabeth Maddern ile evlendi ve bu evlilikten iki kızı oldu. Ancak bu beraberlik uzun ömürlü olmadı ve 1904'te sona erdi. Charmian Kittredge ile ikinci evliliğinin ardından 1910'da Kaliforniya'daki çiftliğinde hayatını kaybetti. London yazarlık kariyeri boyunca elliye yakın kitap yazdı ve döneminin en çok okunan yazarlarından biri oldu. Yazdıkları, yaşadıkları etrafında şekillenmiş, sosyalizmin de etkisiyle toplumsal bir dünya görüşüne ulaşmıştır. Başlıca eserleri arasında *Beyaz Diş*, *Martin Eden*, *Uçurum İnsanları* ve *Vahşetin Çağrısı* yer alır.

ÖNSÖZ

JAMES DICKEY

Jack London'ın eserleri, varoluş karşısındaki tavrı ve hayatı, sıklıkla "tarih öncesi çağlara ait" diye nitelendirilir. İlk gençlik çağından hayatının sonuna, kırk yaşına kadar sürdürdüğü yoğun kendini yetiştirme sürecinde, hep "vahşi doğası"yla gurur duymuş ve kendini, totem-hayvanı olarak seçtiği kurtla özdeşleştirmiştir. Bir hayli saf, Kaliforniyalı şair dostu George Sterling ona Kurt diye hitap etmiş, London karısını hep Eş-Kadın diye çağırmış, Sonoma Vadisi'ndeki bahtsız malikânesine Kurt Köşkü ismini koymuş ve en ünlü insan karakterini, *Deniz Kurdu*'ndaki Wolf Larsen olarak yaratmıştır. Larsen, London'ın saygı duyduğu tüm özelliklere sahiptir: cesaret, beceriklilik, merhametsizlik ve her şeyden önce, London'ın kısmi olarak Milton'ın *Kayıp Cennet*'teki Şeytan karakteri üzerine kurduğu bir irade gücü. Larsen'in, Milton'dan en sevdiği dizeler şunlardır: "Hükmetmek bu tutkuya değer, cehennemde bile olsa / Daha iyidir cennette hizmet etmektense, cehennemde hükmetmek" London'ın da açıkça katıldığı bir görüştür bu.

Kurt *figürüne* –bir tür Varlık, bir imge, mitolojik insanın sembolik ve oldukça kişisel bir gösterimi– karşı bu tavır; London'ın kutup hikâyelerinde bir hayli yaygın olmakla birlikte, kaleme al-

diği başka eserlerde de hissedilir. Okuyucu kendini, kurdun bu yorumuna açmalı ve hayvanı –tıpkı London’ın hayal ettiği gibi– gizemli, belirsiz ve tehlikeli bir hayal kılığında düşünmelidir. London’ın kurdunu; en derin ormanı, en yüksek ve geçit vermez sıradağları, en ıssız karla kaplı düzlükleri simgeleyen bir ruhmuş gibi, kısacası vahşiliği, gizemi ve güzelliğiyle öne çıkan esas yabani yaratık olarak karşılamalıyız.

London’ın, 1897-98 Klondike Altın Avı sırasında Kanada’nın kuzeyinde geçirdiği tek kış esnasında “bulduğu” ve tedirgin edici bir gariplik ve yırtıcılık taşıyan mitolojik kurdun, bugüne kadar gözlemlenebilmiş gerçek hiçbir kurda benzeyen bir tarafı yoktur. Biyolog Adolph Murie ve L. David Mech ve Boyce Rensberger gibi araştırmacıların çalışmalarında kurt, çekingen, sevecen ve dövüşmekten kuvvetle kaçınan bir hayvan olarak karşımıza çıkar. Bugüne kadar, Kuzey Amerika’da herhangi bir kurdun insan canını aldığına dair bir kanıt bulunmamaktadır. Rensberger’in belirttiği üzere, “hemcinsleri arasında oldukça oyunbaz, arkadaş canlısı bir tabiatı vardır. Araştırma bulguları, kurtların, daha duygusal hayvan dostlarının hoşuna gidebilecek davranış biçimleri sergilediklerini göstermektedir.”

Ne var ki London’ın kurdu halihazırda insan bilincinin bir parçası ve ayrıca kurtların yaşam alanları, petrol hatları ve diğer endüstriyel ihlallerle daraltılmaya devam ettikçe, bu hayvanların gizemi ve vahşi ruhaniliği artmakta; en nihayetinde, şimdi buna bir de korunmasızlıkları eklenmiştir. İnsan bilinçaltının derinliklerinden gelen bunun gibi hayalet-hayvanlar olmazsa dünyada tek başımıza kalacağımız için, London’ın mitolojik kurduna, en azından tabiata duyduğumuz kadar ihtiyaç duyuyoruz.

Jack London, Klondike, kurt ve köpeğin, bu dördünün, tam da altın furyasının sağladığı koşullarda bir araya gelmesi, bazı olayların bir arada meydana gelmiş olmasından çok, ilahi takdirle, kaderle bağlantılı bir şekilde açıklanabilir. Sefalet seviyesinin ancak biraz üstünde bir yoksulluğun içine doğan London, nere-

deyse yaşamının başlangıcından itibaren, bizzat Şeytan'ın, hat- ta dolayısıyla Milton'ın kiskanacağı cinsten bir hükmetme arzu- su göstermişti. London, daha genç yaştan San Francisco Körfe- zi'nde istirdiye korsanlığı konusunda uzmanlaşmış bir çocuk suç- lu; Amerika ve Kanada yol ve raylarında bir serseri ve London'ın zihnini, sömürülen işçi sınıfı lehine ve kapitalizmin tüm biçimleri- ne karşı geri dönülemez bir şekilde sabitleyen, çeşitli süfli ve al- çaltıcı işlerde çalışan bir emekçi –ya da onun deyimiyile bir iş-hay- vanı– haline gelmişti.

Daha sonraki yolculukları ve ekonomik yabanlığın içinde ayak- ta kalma mücadelesi, London'ı çok geçmeden bilginin gerçekten de güç olduğu hükmüne inandırdı. London için bilgi, basit ve ha- vada kalan “güç” kelimesinin işaret ettiklerinden çok daha fazla- sıydı: Kas, kan, diş ve dayanıklılık anlamına geliyor, iradenin ihtiya- cı olan gücü ve yönü temin ediyordu. London 1897'de Yukon'a ayak bastığında sosyoloji, biyoloji ve felsefe alanlarında yüzler- ce kitap ve makaleyi, gerçek anlamda insanüstü bir ağırlıklılıkla çoktan okumuştur. Zihninde, birçok fikir ve sonunda takıntılı dere- cede bir kişiselliğe varan nihai anlam arayışı vardı. London, Sokra- tes öncesi düşünürler gibi –*arkhenin* su olduğunu varsayan Tha- les; onun hava olduğuna inanan Anaksimenes; sonsuz ve “sınırsız” kavramıyla Anaksimandros; ve ateş ve akış öğretisiyle Herak- litos– “Her Şey”in tek ve bilinebilir olduğuna inanıyordu. Kuzey enlemlerinin kış ıssızlığına çıktıkça; Kuzey'in “beyaz sessizliği”nin, “Her Şey”in, aldırılmaz bir biçimde muzaffer tezahürü olduğuna, bilinebilir “Sır”rın en dolaysız bir şekilde özüksenebileceği ve ko- şulların gerektirdiği gibi yaşanabileceği bir saha olduğuna ikna ol- muştur. Karla kaplı düzlükler, dağlar, ormanlar ve donmuş devasa göller; London için, evrensel uçurumun, boşluğun kalbindeki son- suz gizemin, –ya da Herman Melville'in *Moby Dick*'te gördüğü gi- zemin– kalbindeki evrensel boşluğun en kesin, en çarpıcı ve en tartışma götürmez sembolleriydi.

Beyazlık, sonsuzluğuyla mı evrenin kalpsiz boşluklarını ve devasallığını bizlere gösteriyor da biz Samanyolu'nun beyaz derinliklerini seyre dalmışken bizi böylece yok oluş fikriyle arkamızdan hançerliyor? Yahut beyaz, özünde bir renk olmaktan çok görülebilir bir renksizlik ve aynı zamanda tüm renklerin somut varlığı mı? Bundan dolayı mıdır ki karla kaplı düzlüklerde, anlam dolu öylesine bir dilsiz boşluk mevcut – renksiz, çekindiğimiz ateizmin tüm renkleri?

London'un beyazlığının Melville'inkiyle dikkat çekici anlam benzerlikleri olmakla birlikte, bazı temel farklılıkları var.

Arazide muazzam bir sessizlik hüküm sürüyordu. Bu arazi, canlılıktan, hareketten yoksun, ıssız bir yerd; öylesine تنها ve soğuktu ki, ruhunda keder bile yoktu. Sanki kahkaha atıyordu ama bu kahkaha, her tür kederden daha dehşet vericiydi; bir sfenksin tebessümü gibi neşesizdi, buz kadar soğuktu ve yanılmazlığın katılığına yansıtıyordu. Ebediyetin her şeye hâkim, kelimelere sığmaz hikmeti, hayata ve yaşam çabasının beyhudeliğine bakarak gülmekteydi. Vahşi tabiattı burası; acımasız, kalbi buz kesmiş Kuzey topraklarıydı.

London'un dağınık ancak derinden *hissedilerek* yapılmış okumaları, onu Darwinci ilkelere öylesine bağlamıştı ki, London Yukon topraklarını, doğal seleksyon ve en güçlünün hayatta kalması ilkelerinin sonsuza dek vuku bulduğu ve (yalnızca sıradan olanlara kendini gösteren) "Kanun"u gözler önüne seren metafizik bir saha olarak görüyordu. London için Kuzey, kişilik ve eylemi belirleyen bir arka plandır: İnsanda, tüm canlıların katıldığı mücadelenin psişik derinliklerinden belirli nitelikleri ortaya çıkarır. London, Melville'in aksine, "maske"yi yarmaya çalışmaz. London öykülerindeki "maske", daha çok oyuncunun Klasik maskesini andırır – her katılımcının, oyunun dekorundan yüzüne yükseldiğini hissettiği maske; *rerum natura'*nın her zaman ona ayırdığı hareketsiz çehre.

George Orwell'in de dile getirdiği gibi London'ın sezgileri, "güç, güzellik ve yetenekten meydana gelen bir 'doğal aristokrası'yi kabullenmeye meyilliydi." Pek az yazar "en"lere bu kadar düşkündür: "en güçlü", "en büyük", "en yakışıklı", "en cesur", "en zalim", "en merhametsiz". Bu öyküleri, Orwell'e katılmadan okumak oldukça zor: "London'da, tüm bu acımasız süreçten zevk alan bir taraf vardır. Doğanın sertliğini onaylamaktan öte, doğanın öyle *olduğuna* dair mistik bir inançtır bu. 'Dişleri ve pençesi kızıl doğa'.* Belki de şiddet, hayatta kalmanın bedelidir. Genç yaşlıy katleder, güçlü zayıf öldürür; bu önlenemez bir hukuka göre böyledir." London, yine Melville'in aksine, hayvan evriminin çift dürtüsüne içkin bir ahlak olduğu konusunda dayatır; hayvanca hayatta kalma ve türlerin üreme arzuları ilkel değil, aksine seçkin güdülerdir.

Uç noktaların bu yabani tiyatrosunda, "en uysal fıslıtının haram görüldüğü" bu uçsuz bucaksız kayıtsızlık sahnesinde London, kendini kozmik tarafsızlığın boşluğundan, hatta ona ve onun için konuşuyor gibi hissetmişti. London'ın suratında maske yoktur; yarı donmuş yüzünden, buhar ve buz içerisinde var olmanın hakikati yayılır yalnızca.

Aktörler insanlar ve köpeklerdir.

Buz tutmuş su yolunun aşağısında, bir grup köpek çabala-yıp durmaktaydı. Uzun kürkleri buz kesmişti. Nefesleri ağızlarından çıkar çıkmaz donuyor, köpüklü parçacıklar halinde fışkırıp, gövdelerindeki tüylere yapışıyor ve buz kristallerine dönüşüyordu. Köpeklerin üzerinde deri koşum takımları vardı...

Köpeklerin önünde, geniş kar ayakkabıları giymiş bir adam çabalıyordu. Kızağın arkasında ikinci bir adam çabalamaktaydı. Kızaktaki kutunun içinde, çabası sona ermiş üçüncü bir adam yatıyordu; tabiat bu adamı yenmiş ve bir daha hareket edemeyecek, direnemeyecek hale gelene kadar ezmişti. Vahşi tabiat hareketi sevmez.

(*) "Nature, red in tooth and claw," Lord Tennyson'ın "In Memoriam A. H. H." adlı şiirinden bir mısra. – çn.

Kuzey Kutbu'nda ve özellikle de Altın Avı zamanı Kuzey Kutbu'nda köpek, son derece önemli bir hayvandı. Yiyecek ve aletlerini taşımak bir yana dursun, insanlar, büyük mesafeleri yürüyerek kat edemiyordu. Ne makineler ne de tren mevcuttu. Atlar kara saplanıp kalacakları ve çevrenin sağladıklarıyla –mesela balık– beslenemeyecekleri için kullanışlı değillerdi. Altın avı ve altın çıkarmada ihtiyacı; fiziksel niteliği, uyum sağlayabilmesi ve hatta götürüleceği yerin “doğal” ortamındaki diğer hayvanlarla akabalılığı ile köpek karşıliyordu.

London'ın hayvanları antropomorflaştırması yabancı bir şey olmadığı gibi, bu eğiliminin dozunu kaçırdığı durumlar oldukça siktir ve bazen gülünçtür de. London'ın, kendi insani gözlem noktasını, canlı ya da cansız, başka bir varlığa yansıtmayı açıkça başararak, tasarlanan Öteki'ne *dönüşebilmeyi* beceren Rilke ya da Lawrence'a benzer bir tarafı yoktur. London, Aldous Huxley'nin Lawrence'ın ilgilendiğini söylediği şeyi ne başarabilirdi ne de bunu yapmak isterdi: “Bir ağaç ya da papatya ya da setleri aşan bir dalga, hatta gizemli Ay'ın kendisi olmanın nasıl bir şey olabileceğini kendi deneyimlerinden bilebilmek. [Lawrence,] bir hayvana bürünüp, onun, en ikna edici ayrıntısına kadar ne hissettiğini ve ne kadar belirsiz, insandan ne kadar uzak bir biçimde düşündüğünü anlatabilir bize.” London, bir hayvana dönüşmek adına kendini olumsuzlamaya niyetli değildi: London'ın kurdu ya da köpeği, hayvanların kendi oldukları halde değil; London, bir kurt ya da köpek olarak vücut bulsaydı *kendisinin* nasıl hissedeceği üzerinden sunulmuştur. Kendi kendini acındıran Nietzscheci, varlığını her daim hissettirir. Örneğin köpeklerin kavgalarını anlatan sahnelerde London, neredeyse saçma denecek düzeyde ve oldukça insani bir özgüvenle, tarafların uyguladığı “taktikler”i inceler.

Ancak Buck, onu yücelten bir niteliğe sahipti – hayal gücü. İçgüdüleriyle savaşıyordu, ancak kafasını kullanarak da yapabi-

lirdi bunu. Bilindik omuz numarasını yapmaya kalkışmış gibi aceleyle saldırdı, ancak son anda aşıya doğru kaydı ve karın içine gömüldü. Dişlerini Spitz'in ön sol ayağına geçirdi. Kırılan kemiğin sesi duyuldu ve beyaz köpek sağlam kalan diğer üç ayağıyla devam etmek zorunda kaldı. Üç kere onu yere sermeyi denedi ve daha sonra numarasını yenileyerek bu sefer de beyaz köpeğin sağ ön ayağını kırdı.

Hayatında bir kez olsun kavga eden köpek görmüş herkes, "bilindik omuz numarası" gibi inceliklerin var olmadığını; eğer mevzu, karşılıklı tehditkâr hırlaşmalardan ibaret değilse, köpeklerden birinin karşısındaki köpeğe, mümkün olan herhangi bir yoldan saldıracağını bilir. London, köpeklerin ne "düşündüğünden" değil de ne *yaptığından* bahsederken –dinlerken nasıl *gözüktükleri*, soluklanırken nasıl görüldükleri, sabırsız ya da aç olunca nasıl hareket ettikleri– oldukça başarılıdır. London, köpeği tıpkı kendisi gibi ilkel bir filozof olarak görmeye başladığında, ortaya çıkan şeyin inandırıcılığı kaybolmaya başlar. İnsan, Bâtard'ın "tek bir şefkat dolu söz duymadığına, bir kez olsun yumuşak bir el dokunuşu hissetmediğine ve dahası bunların nasıl şeyler olduğuna dair bir fikri olmadığına" inanıyor. Hayatında hiç böylesine bir muamele görmemiş bir köpeğin nasıl tepki vereceğini bilememesi akla oldukça yatkın bir şey. Diğer yandan, Buck'ın irksal potansiyelini gerçekleştirme hünerinin, metafiziksel kasıllığının imkânsızlığı o kadar aşikâr ki, insan şöyle bölümleri görmezden gelmek istiyor:

Tabiatının derinliklerini ve tabiatının, kendinden de derin, Zaman'ın rahminden gelen parçalarını haykırıyordu. Yaşamın büsbütün çalkantısı, varoluşun medceziri, her ayrı kas, eklem ve kas telinin eksiksiz mutluluğu tarafından hükmediliyordu –ölüm olmayan her şeydi ne de olsa: ateşli ve azgın; kendini harekette ifade eden; yıldızların altında ve hareketsiz bir şekilde böylece duran cansız maddenin üzerinde sevinçle uçuyordu.

Aynı şekilde, Beyaz Diş'in Kaliforniya'da "şakırtılar, şingırtılar içinde yanından geçen, ona dev boyutlu vaşaklar gibi görünen" tramvaylarla karşılaşması birinci sınıf bir hayal gücünün ürünü değildir. London, –Beyaz Diş Kuzey Kutbu'nda yaşadığı için ve vaşaklar da orada yaşadığı için ve dahası vaşaklar bazen tramvayların çıkardığı sese benzer sesler çıkardığı için– okuyucunun makul bulabileceği bir söz sanatında bu öğeleri bir araya getirebileceğini düşünmüştür – sonuç olarak ne okuyucu, ne vaşaklar, ne London, ne de tramvaylar bunun aksini ispatlayabilir. Ancak bir an durup düşünmek, benzetmenin inandırıcılıktan ne kadar yoksun olduğunu gözler önüne serecektir: Köpek, sadece aracın *yabancılığından* rahatsız olacaktır; onu, büyük, ses çıkaran *bir şey* olarak algılayacaktır, ama emin olun, bir vaşak olarak değil.

Beyaz Diş, "*Vahşetin Çağrısı*"nın eksiksiz anti-tezi ve onun eş eseri" olarak görülmüştür. London eser hakkında, "Süreci tersine çevireceğim. Bir köpeğin gerilemesini ya da uygarlıktan çıkmasını değil, onun evrimini, uygarlaşmasını –evcilliğin, sadakatin, sevginin, ahlakın ve diğer tüm güzellik ve erdemlerin gelişimini– anlatacağım," demiştir. Peki, öyleyse *Vahşetin Çağrısı*'nın iki katından daha uzun ve insan niyeti bakımından çok daha erdem odaklı olan (öykünün sonunda, hayvan kahramanı, bir vahşi kurt sürüsünün başı olarak değil, kulaklarını okşayan ve ona Mukaddes Kurt adını koyan bir grup şehirli kadın arasında "aşk-gürlemesini" uğuldarken buluruz) *Beyaz Diş*, neden bozulma hikâyesine göre çok daha acemicedir? Bence, bunun en büyük nedeni, *Vahşetin Çağrısı*'ndaki olayların, olmasını *istediğimiz* gibi olmasıdır. Biz, temeli, "doğal"ı, kazanmanın "*ne olduğu*"nu arzuluyoruz; tramvay ve yarattığımız duygusallık dünyasını değil. Dolayısıyla London'ın anlatısını kabul ettiğimiz ölçüde; Tanrı'yı ve onun beyaz, alaycı kötü niyetini, mekanikleşmiş hayatın kopukluk ve aşırı inceliklerini hükmü altına alan "Kanun"unu kabul etmiş oluruz. Yazarı, bakış açısını bu şe-

kilde ortaya koyduğu için seviyoruz; özellikle de hâkim olduğu kadar açık, önlenemez, uyarıcı ve insanı içine çeken bir şekilde ortaya koyduğu için.

London'ın etkileyiciliğinin sırrı, yarattığı dünyaya büsbütün dalmasında gizli. Yazar, edebiyat üretiminde neredeyse benzeri görülmedik bir şekilde yaratisinin içinde ve ona adanmış. Normalde okuyucuları gülümsetecek cinsten birçok biçimsel boşluk ve sıradanlıkların üstü; her şeyi riske atarak ilerleyen, olaylara boğulmuş, dik başlı, vahşi-İrlandalı metnin hışmı tarafından tamamıyla örtülüyor. Orwell'in de dikkat çektiği gibi, "yazının dokusu zayıf; kalıplar eskimiş ve diyaloglar dengesiz."

Bu doğru olabilir, ancak London için geçerli olan bir başka şey de okuyucusunu, ne olacağından başka hiçbir şeyi düşünemez hale getirecek kadar onu eserine dahil edebilmede üstüne olmadığıdır – yani bu açıdan bakılıyorsa gerçekten basittir de. London'ın öncelikli endişesi, kelime nüansları ya da içgörü incelikleriyle hızının kesilmesine izin vermediği bir aksiyondur. "La vérité, c'est dans la nuance,"* demiştir Flaubert. London ise, buz kütlesi üzerinde keskinleşen köpek kanını ya da bir madencinin ağzından girdapmışçasına çıkan donmuş nefesini anlatırken, Flaubert'in bu anlayışını geride bırakmıştır. Onun biçimi, yalnız ve yalnızca, bir şeyin ne *olduğunu* sunmakta saklıdır. Bir yazar olarak London en çok, "anlatımda dolaysızlığı"yla ortaya çıkar; eserlerindeki bölümler, bedeninin sinir ve hissiyatıyla ilişki kurabildiği ölçüde etkileyici hale gelir.

Gitmek için arkasını döndüğünde aniden yere tükürdü. Onu şaşırtan keskin ve patlayıcı bir çatırtı sesi duydu. Bir daha tükürdü. Ve bir kez daha tükürdüğünde, tükürüğü, karın üzerine düşmeden, daha havadayken çatırdadı. Elli derecenin altında tükürüğünün karla temas ettiği anda donduğunu biliyordu ama bu sefer havada çatırdamıştı.

(*) Fr. "Gerçek nüanslarda gizlidir."

London, şiddet içeren eylemin sanatçısıdır ve Amerikalı şair Allen Tate'in "Şiirlerimi, kaçışı olmayan insan halleri üzerine yorumlar olarak anlamlandırıyorum," dediğinde kastettiği şeye örnek teşkil eder. Okuyucu bir kere London'ın girdaplı, umutsuz, ya hayat ya ölüm diyen şiddetine kapıldı mı kaçışı yoktur; ne de olsa bu, eşsiz ve elzem bir dirilik resmidir. London'ın en tipik öyküleri en iyi filmlerin görsel gücüne sahiptir ve umarım, film, en son denenen uyarlamaların düşündürdüğü gibi tüm olanaklarını tüketmemiştir. Ne olursa olsun, Jack London'ı en iyi tanıtan özelliği, kuzey hikâyelerinin saldırgan zorlayıcılığında gizlidir. Pek az yazar, bir birey olarak yazarın yaratıcı gücüyle, doğada bulunan, bilinçaltımızdaki çiftleşip hayatta kalma dürtüsü arasındaki ilişkiyi London'dan daha ikna edici bir biçimde kurabilmiştir.

İngilizceden çeviren MURAT BOZLUOLCAY

1. Fasil

1. ET PEŞİNDE

Donmuş su yolunun iki yanında, karanlık ladin ormanı çatılmış duruyordu. Yakın zaman önce esen bir rüzgâr, ağaçların üzerindeki beyaz buz örtüsünü sıyırmıştı ve ağaçlar sö-nükleşen ışığın altında, kara, uğursuz gövdeleriyle, birbirlerine yaslanır gibiydiler. Arazide muazzam bir sessizlik hüküm sürüyordu. Bu arazi, canlılıktan, hareketten yoksun, ıssız bir yerd; öylesine تنها ve soğuktu ki, ruhunda keder bile yoktu. Sanki kahkaha atıyordu ama bu kahkaha, her tür kederden daha dehşet vericiydi; bir sfenksin tebessümü gibi neşesizdi, buz kadar soğuktu ve yanılmazlığın katılığını yansıtıyordu. Ebediyetin her şeye hâkim, kelimelelere sığmaz hikmeti, hayata ve yaşam çabasının beyhudeliğine bakarak gülmekteydi. Vahşi tabiattı burası; acımasız, kalbi buz kesmiş Kuzey topraklarıydı.

Ama bu arazide yaşam *vardı*; ortalıktaydı ve direniyordu. Buz tutmuş su yolunun aşağısında, bir grup köpek çabalayıp durmaktaydı. Uzun kürkleri buz kesmişti. Nefesleri ağızla-

rından çıkar çıkmaz donuyor, köpüklü parçacıklar halinde fıskırıp, gövdelerindeki tüylere yapışıyor ve buz kristallerine dönüşüyordu. Köpeklerin üzerinde deri koşum takımları vardı ve arkalarından sürüklenen kızağa, deri kayışlarla bağlıydılar. Kızakta sürücü yoktu. Sağlam huş ağacı kabuğundan yapılmış kızıağın tüm yüzeyi, karla temas halindeydi. Kızıağın baş tarafı, bir dalga misali kabaran yumuşak karı aşağı çekecek ve basturacak şekilde, bir parşömen tomarı gibi yukarı kalkıktı. Uzun ve dar bir kutu, kızağa sağlamca bağlanmıştı. Kızakta başka şeyler de vardı: Battaniyeler, bir balta, kahve cezvesi ve tava. Ama en fazla göze çarpan ve en çok yer kaplayan şey, uzun dar kutuydu.

Köpeklerin önünde, geniş kar ayakcabıları giymiş bir adam çabalıyordu. Kızıağın arkasında ikinci bir adam çabalamaktaydı. Kızıaktaki kutunun içinde, çabası sona ermiş üçüncü bir adam yatıyordu; tabiat bu adamı yenmiş ve bir daha hareket edemeyecek, direnemeyecek hale gelene kadar ezmişti. Vahşi tabiat hareketi sevmez. Yaşam, ona bir saldıdır, çünkü yaşam hareket demektir; vahşi tabiat her zaman hareketi yok etmeye çalışır. Akıp denize karışmasın diye suyu dondurur; ağaçlar güçlü yüreklerine dek buz kesinler diye onların usarelerini çeker; tabiatın en şiddetli ve dehşetli biçimde yağmalayıp ufalayarak teslim aldığı, insandır; yaşamın hep huzursuz ettiği, tüm hareketlerin an gelip eylemsizlikle sonlanacağı şeklindeki hükme, her daim başkaldıran insan.

Ama önde ve arkada, henüz ölmemiş iki adam, korkmadan, boyun eğmeden çabalıyorlardı. Bedenlerinin üzerinde kürkler ve tabaklanmış yumuşak deriler vardı. Nefeslerinden gelen buz kristalleri, kirpiklerini, yanaklarını ve dudaklarını öyle bir kaplamıştı ki, yüzlerini görmek mümkün değildi. O halleriyle, ölümler dünyasında bir hayaletin cenazesini kaldıran maskeli kişilere benzemişlerdi. Ama tüm örtüle-

rin altında hâlâ insandılar; tenhalığın, alaycılığın ve sessizliğin bölgesine girerek, devasa bir serüvene kalkışan bu cılız maceraperestler, uzay uçuşumları kadar uzak, yabancı ve tit-reşimsiz bir dünyanın kudretine meydan okuyorlardı.

Konuşmadan ilerliyorlar, nefeslerini yaptıkları işe saklıyorlardı. Her tarafta, onlara varlığını somut şekilde dayatan sessizlik vardı. Sessizliğin onların zihinleri üzerindeki etkisi, derin su ortamının dalgıcın vücudunda bıraktığı etkiye benziyordu. Sessizlik, bitimsiz uzamın ve değiştirilemez fermanın ağırlığıyla onları eziyordu. Onları zihinlerinin en uzak girintisine kadar ezip, insan ruhunun tüm sahte şevklerini, coşkularını, yersiz özdeğerlerini, üzümün suyunu sızkar gibi içlerinden dışarı akıtıyordu; bu adamlar kendilerini sınırlı ve küçük olarak, görünmez bileşenlerin ve kuvvetlerin karşılıklı oyununda azıcık akıl ve yetersiz bir kurnazlıkla hareket eden birer noktacık, zerrecik olarak algılamaya başlayınca değin.

Bir saat geçti, sonra bir saat daha. Kısa, güneşsiz günün solgun ışığı kaybolmaya başlamıştı ki, durgun havada, uzaktan gelen belli belirsiz bir çığlık duyuldu. Hızla süzülerek yükselen bu çığlık, en üst notasında gergin ve titrek şekilde bir süre devam ettikten sonra, yavaşça söndü. Kederli bir sertlik ve aç bir arzu taşımasa, bu çığlık kayıp bir ruhun feriyadı olabilirdi. Öndeki adam, gözleri arkadaki adamın gözleriyle buluşana dek, kafasını çevirdi. Sonra, uzun ve dar kuttunun üzerinden, karşılıklı olarak başlarını salladılar.

İkinci bir çığlık, sessizliği kulak tırmalayıcı bir sesle iğne gibi delip geçti. İki adam da sesin nereden geldiğini anlamıştı. Geriden, az önce geçtikleri karlı alanın bir yerinden gelmekteydi. Yine geriden, ikinci çığlığın sol tarafından, ona cevap veren üçüncü bir çığlık yükseldi.

Öndeki adam:

– Peşimizdeler Bill, dedi.

Sesi, zorlukla konuşuyormuş gibi boğuk ve gerçekdışı çıkmıştı.

– Et bulmak zor. Günlerdir tek tavşan izi görmedim, diye yanıtladı arkadaşı.

Daha fazla konuşmadılar ama hâlâ, arkalarında yükselmeye devam eden av çığlıklarını dinliyorlardı.

Karanlık çökünce, köpekleri su yolunun kıyısındaki bir ladin ağacı kümesine yönlendirdiler ve kamp kurdular. Ateşin yanı başına koydukları tabut, sandalye ve masa vazifesi görüyordu. Ateşten biraz uzakta öbeklenen kurt köpekleri, hırlıyorlar, birbirleriyle dalaşıyorlar ama karanlığa doğru gitmeye niyetli görünmüyorlardı.

Bill:

– Kampın epeyce yakınındalar galiba, Henry, dedi.

Ateşin başına çömelip, bir buz parçasıyla kahve cezvesini yerleştiren Henry, başıyla onayladı. Tabuta oturup yemeye başlayıncaya dek konuşmadı.

– Burada postlarının güvende olduğunu biliyorlar, dedi. Kaçıp da yem olmaktansa, karınlarının doyduğu yerde kalıyorlar. Çok akıllı bu köpekler canım.

Bill kafasını iki yana salladı.

– Ah, bilmem ki.

Arkadaşı, merakla ona baktı:

– Daha önce sen de hep, akıllı olduklarını söyledin.

Diğeri, yediği fasulyeleri ağır ağır çiğneyerek:

– Henry, dedi, onlara yemek verirken nasıl hırgür ettiler, gördün mü?

– Evet, her zamankinden fazla şaklabanlık yaptılar.

– Kaç köpeğimiz var, Henry?

– Altı.

– Öyleyse, Henry...

Bill, söyleyeceklerinin önemi iyice anlaşılın diye bir an durdu.

– Diyordum ki Henry, altı köpeğimiz var. Çantadan altı balık çıkardım. Her köpeğe birer balık verdim ve Henry, bir balık eksik kaldı.

– Yanlış saymışsın.

Diğeri, serinkanlılıkla tekrarladı:

– Altı balık çıkardım. Tek Kulak balıksız kaldı. Tekrar çantaya gidip ona da balık getirdim.

– Sadece altı köpeğimiz var, dedi Henry.

– Henry, diye devam etti Bill, hepsi bizim köpekler miydi bilmem ama, ben balık verirken sayıları yediydi.

Henry yemeyi bırakıp ateşin öte yanına baktı ve köpekleri saydı.

– Şimdi sadece altı taneler, dedi.

Bill sakın, kendinden emin şekilde yanıtladı:

– Diğerini karda koşarken gördüm. Yedi taneydiler.

Henry ona anlayışla bakarak:

– Keşke bu yolculuk artık bitse, dedi.

– Ne demek istiyorsun? diye sordu Bill.

– Demek istiyorum ki, sınırların bozulmuş ve hayaller görmeye başlamışsın.

Bill ağırbaşlılıkla:

– Bunu ben de düşündüm, dedi, sonra onu karın üstünde koşarken görünce, gidip baktım ve karda bıraktığı izleri gördüm. Ardından köpekleri saydım, altı taneydiler. İzler hâlâ orada duruyor. Bakmak ister misin? Gel göstereyim.

Henry yanıt vermeyerek, sessizce lokmasını çiğnemeyi sürdürdü ve yemek bitince, üstüne bir fincan kahve içti. Ağzını elinin tersiyle sildikten sonra konuştu:

– O zaman sana göre bu...

Karanlığın içinden gelen, iniltili, kederli ve vahşi bir çığlıkla, sözü bölündü. Henry durup dinledi ve sonra elini çığlığın geldiği yere doğru sallayarak cümlesini tamamladı:

– ... onlardan biri miydi?

Bill başıyla onayladı:

– Gördüğüm şeyin başka bir açıklaması olsa keşke. Köpeklerin nasıl çingar çıkardığını sen de fark etmişsin.

Çılgılık üstüne çılgılık ve onlara yanıt veren başka çılgınlıklar, sessizliği bir tumarhaneye çevirmekteydi. Her yandan bağrışlar yükseliyor ve köpekler, birbirlerine iyice sokularak korkularını belli ediyorlardı; ateşe öyle yakın duruyorlardı ki, tüyleri sıcaktan kavruluyordu. Bill, piposunu yakmadan önce ateşe daha fazla odun attı.

– Biraz yılgın gibisin, dedi Henry.

– Henry...

Bill sözüne devam etmeden önce, düşünceli düşünceli, piposundan birkaç nefes çekti.

– Henry, düşünüyorum da o, bizim asla olamayacağımız kadar şanslıymış.

Başparmağını üzerinde oturduğu kutuya bastırarak, orada yatan adamı işaret ediyordu.

– Sen ve ben ölünce Henry, cesetlerimizin üzerinde köpekleri bizden uzak tutacak kadar taş bulunursa, şanslıyız demektir.

– Ama bizim onun gibi bir ailemiz, paramız falan yok, diye yanıtladı Henry, başka bir memlekette cenazemizi kaldırtmaya gücümüz yetmez.

– Merak ediyorum Henry, kendi memleketinde bir lord ya da onun gibi bir şey olan, yemek yahut yatak derdi bulunmayan böyle bir herif, dünyanın böyle ücra köşelerinde ne arar... Hiç anlayamıyorum.

– Evinde kalsa kendi ihtiyarlığını görebilirdi, diyerek onayladı Henry.

Bill konuşmak için ağzını açtı ama fikrini değiştirdi. Bunun yerine, karanlığın onları her yönden kuşatan duvarını işaret etti. Zifiri karanlığın içinde herhangi bir şekil seçmek mümkün değildi; sadece alev almış kömür parçaları